

WEGWIJS IN RECHT

Stef Coomans & Tim Greven m.m.v.
Reynout De Bleser & Nicola Kerremans

Wegwijs in recht

Inleiding in de basisbeginselen van recht

| OWL PRESS |
LEGAL

De afbeelding die de cover van dit boek siert, is een knipoog naar de draad van Ariadne.

De Kretenzische prinses Ariadne zou de held Theseus geholpen hebben om te ontsnappen uit het labyrint van haar vader, koning Minos. Ze gaf hem een kluwen wol (de draad van Ariadne) die hij dan moest afwikkelen terwijl hij het labyrint inging en hem zou helpen, na het verslagen van de Minotaurus, de uitgang te vinden.

Een draad zoals die waarmee Ariadne haar geliefde Theseus hielp om te ontsnappen, noemen we een leidraad. Hetzelfde woord gebruiken we wanneer we verwijzen naar een handboek, zoals het voorliggende werk. Het bescheiden opzet van dit boek is dan ook de aandachtige lezer wegwijs te maken in de dwaaltuin die rechtswetenschap bij momenten kan zijn (zeker bij een eerste kennismaking), en finaal, aan het einde, een antwoord te bieden op de vraag *‘Wat is recht?’*.

Doorheen het boek leggen we verbanden met diverse kunstwerken. We onderschrijven daarmee in de eerste plaats de pedagogische rol die kunst kan spelen in de vorming van jonge mensen tot kritische volwassenen. Kunst kan o.i. uitdagen tot het aannemen van een noodzakelijke creatieve, onderzoekende houding. Minstens proberen we de bespreking van recht te verduidelijken aan de hand van kunst.

VOORWOORD

Dit boek is gegroeid uit de collegenota's van het opleidingsonderdeel *Beginselen van het recht* zoals dit sinds september 2020 door ons wordt gedoceerd aan de Leuvense studenten Rechtspraktijk van UC Leuven-Limburg. Aan hen dragen we dit werk op.

Het opleidingsonderdeel *Beginselen van het recht* vormt voor deze studenten een eerste kennismaking met recht. De grondlijnen en de basisbegrippen van het Belgisch maar ook het internationaal recht komen daarbij aan bod.

We richten ons met dit boek ook tot een ruimer juridisch en niet-juridisch publiek. Recht belangt namelijk iedereen aan.

Het opzet van dit werk is om de lezer een wegwijzer te bieden in de zoektocht naar het antwoord op de vraag: 'Wat is recht?'. Zo begrepen plooit het boek bewust terug op de essentie. Het omvat een uiteenzetting van de beginselen van recht. Het is de bedoeling geweest om het werk niet al te veel te bezwaren met verwijzingen. Verwijzingen naar gehanteerde rechtsleer worden achteraan dit boek opgenomen in een uitgebreide bibliografie voor hen die verder willen graven.

Dit werk kan niet afgeleverd worden zonder enkele personen te vermelden:

Uit de tekst zal vooreerst blijken dat we in de beginselen van recht zijn opgevoed door professor em. Jan Velaers (Universiteit Antwerpen).

Dit boek kon niet alleen worden geschreven. Onze bijzondere dank gaat uit naar Reynout De Bleser (Thomas More hogeschool) en Nicola Kerremans (advocaat aan de balie te Leuven) voor hun inzichten en ondersteuning.

Geen boek zonder uitgever. Dank aan Nancy De Braekeleer en haar team bij Owl Press (Borgerhoff & Lamberigts) voor het vertrouwen en de fijne samenwerking vanaf het prille begin.

Een boek over recht is nooit af. Recht is constant in ontwikkeling en bijgevolg zal een boek over recht dat ook (moeten) zijn. Wie suggesties voor verbetering heeft, mag ons steeds contacteren via de uitgever.

Stef Coomans
Oostende, juni 2023

Tim Greven
Oudsbergen, juni 2023

INHOUD

Voorwoord	5
DEEL 1 INLEIDING TOT RECHT	15
1. Wat is recht? Een poging tot definitie	17
1.1. Tafereel van een voortschrijdende massa	17
1.2. Rechtsregels	19
1.3. Definitie	22
2. Objectief en subjectief recht	23
DEEL 2 OBJECTIEF RECHT	27
1. Ontwikkeling van objectief recht	29
1.1. Een ordening in ruimte	29
1.2. Een ordening in tijd	31
2. Bronnen van objectief recht	33
2.1. Over rechtsbronnen	33
2.2. Materiële bronnen van recht	33
2.3. Formele bronnen van recht	34
2.3.1. Wetgeving	35
§ 1. Het begrip ‘wetgeving’	35
§ 2. Wetgeving als formele bron van recht: een historische beschouwing	41
§ 3. Wetgeving op nationaal niveau	45
A. Fundamentele kenmerken van de Belgische staat	45
B. Wetgeving in het federale België	47
1. <i>Het federaal niveau</i>	48
2. <i>Het deelstatelijk niveau</i>	51
3. <i>Exclusieve bevoegdheidsverdeling</i>	51
§ 4. Wetgeving op federaal niveau	52

A.	De Belgische Grondwet	52
1.	Resultaat van een volksofstand	53
2.	De Gecoördineerde Grondwet van 17 februari 1994: <i>capita selecta</i>	55
2.1.	De herziening van de Grondwet	55
2.2.	De Belgen en hun rechten	56
2.2.1.	Over rechten en vrijheden oftewel grondrechten oftewel mensenrechten	56
2.2.2.	Generaties van mensenrechten	57
2.2.3.	Oorspronkelijk een nationale bescherming	59
2.2.4.	Naoorlogse stappen naar een internationale bescherming van de mensenrechten	60
2.2.5.	Beperken van grondrechten	63
2.2.6.	Bespreking van enkele fundamentele rechten en vrijheden	66
B.	De wet in de formele zin	73
C.	Koninklijke besluiten	76
D.	Ministeriële besluiten	77
§ 5.	Wetgeving op deelstatelijk niveau	77
A.	Decreten	78
B.	Ordonnanties	78
C.	Besluiten	78
D.	Capita selecta: samenwerkingsakkoorden en regelgeving op provinciaal en gemeentelijk niveau	79
§ 6.	Wetgeving op internationaal niveau	80
§ 7.	De normenhiërarchie	81
A.	Een conflict tussen rechtsregels	81
B.	De rangorde van rechtsregels	82
C.	De bevoegdheidsverdeling	83
D.	Over tijd	83
E.	Aanknopingspunten met de nationale rechtsorde	84
F.	De verhouding internationaal en nationaal recht	85
2.3.2.	Rechtspraak	90
§ 1.	Over de rol van de rechter	90
§ 2.	Rechtspraak als bron van recht	91
§ 3.	De rechterlijke organisatie	94
A.	Nationale rechtscolleges	94
1.	De rechtscolleges van de rechterlijke macht	96
1.1.	Het vredegerecht	96

1.2. De politierechtbank	98
1.3. De rechtbank van eerste aanleg	98
1.4. De ondernemingsrechtbank	100
1.5. De arbeidsrechtbank	101
1.6. De arrondissementsrechtbank	102
1.7. Het hof van assisen	103
1.8. De hoven van beroep	103
1.9. De arbeidshoven	104
1.10. Het Hof van Cassatie	104
1.11. Schematisch overzicht van de rechterlijke macht	105
2. Het Grondwettelijk Hof en de Raad van State	106
2.1. Het Grondwettelijk Hof	106
2.2. De Raad van State	108
B. Internationale rechtscolleges	110
§ 4. Buitengerechtelijke geschiloplossing	111
A. Bemiddeling	112
B. Vaststellingsovereenkomsten	113
2.3.3. Rechtsleer	114
§ 1. Het begrip 'rechtsleer'	114
§ 2. Rechtsleer als bron van recht	114
2.3.4. Andere bronnen van recht	114
§ 1. Gewoonterecht	114
§ 2. Algemene rechtsbeginselen	115
§ 3. De billijkheid als bron van recht?	116
3. Indeling van objectief recht	117
3.1. Indeling in rechtstakken	117
3.2. Publiekrecht	118
3.2.1. Staatsrecht	119
§ 1. Bronnen van staatsrecht	119
§ 2. Beginselen van staatsrecht	120
3.2.2. Administratief recht	120
§ 1. Bronnen van administratief recht	120
§ 2. Beginselen van administratief recht	120
3.2.3. Strafrecht en strafprocesrecht	121
§ 1. Strafrecht	121
A. Bronnen van strafrecht	121

B. Beginselen van strafrecht	121
§ 2. Strafprocesrecht	122
A. Bronnen van strafprocesrecht	122
B. Beginselen van strafprocesrecht	122
3.2.4. Fiscaal recht	123
§ 1. Bronnen van fiscaal recht	123
§ 2. Beginselen van fiscaal recht	123
3.3. Privaatrecht	123
3.3.1. Burgerlijk recht	124
§ 1. Bronnen van burgerlijk recht	124
A. Het oud Burgerlijk Wetboek	124
B. Het nieuw Burgerlijk Wetboek	124
§ 2. Beginselen van burgerlijk recht	125
A. Gemeen recht	125
B. Personen- en familierecht	125
C. Familiaal vermogensrecht	126
D. Vermogensrecht	128
3.3.2. Gerechtelijk recht	131
§ 1. Bronnen van gerechtelijk recht	131
§ 2. Beginselen van gerechtelijk recht	131
3.3.3. Internationaal privaatrecht	135
§ 1. Bronnen van internationaal privaatrecht	135
§ 2. Beginselen van internationaal privaatrecht	135
3.4. Gemengde rechtstakken	135
3.4.1. Sociaal recht	136
§ 1. Een overkoepelende rechtstak	136
§ 2. Arbeidsrecht	136
A. Bronnen van arbeidsrecht	136
B. Beginselen van arbeidsrecht	136
§ 3. Socialezekerheidsrecht	137
A. Bronnen van socialezekerheidsrecht	137
B. Beginselen van socialezekerheidsrecht	137
3.4.2. Financieel recht	138
§ 1. Bronnen van financieel recht	138
§ 2. Beginselen van financieel recht	139

3.4.3. Ondernemingsrecht	139
§ 1. Bronnen van ondernemingsrecht	139
§ 2. Beginselen van ondernemingsrecht	139
3.5. Internationaal recht	141
3.5.1. Volkenrecht	141
§ 1. Bronnen van volkenrecht	141
A. Internationale verdragen	141
B. Internationale gewoonten	143
C. De door beschaafde naties erkende algemene rechtsbeginselen	143
D. Rechtspraak	144
E. Rechtsleer	144
§ 2. Beginselen van volkenrecht	144
3.5.2. Recht van de Europese Unie	148
§ 1. Bronnen van recht van de Europese Unie	149
§ 2. Beginselen van recht van de Europese Unie	149
A. De geboorte van een Europese Unie	149
B. De Europese rechtsorde	152
1. <i>Het institutioneel kader van de Europese Unie</i>	152
1.1. <i>Het Europees Parlement</i>	153
1.2. <i>De Europese Raad</i>	153
1.3. <i>De Raad</i>	154
1.4. <i>De Europese Commissie</i>	155
1.5. <i>Het Hof van Justitie van de Europese Unie</i>	156
1.6. <i>De Europese Centrale Bank (ECB)</i>	157
1.7. <i>De Rekenkamer</i>	158
2. <i>Recht van de Europese Unie</i>	158
3. <i>Het opzet van de Europese Unie</i>	159
3.1. <i>Een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht</i>	159
3.2. <i>Een interne markt</i>	161
3.2.1. <i>Het vrije verkeer van goederen</i>	161
3.2.2. <i>Het vrij verkeer van personen</i>	161
3.2.3. <i>Het vrij verkeer van diensten</i>	162
3.2.4. <i>Het vrij verkeer van kapitaal</i>	163
4. <i>Grote verwachtingen</i>	164

DEEL 3

SUBJECTIEF RECHT	167
1. Begripsbepaling	169
2. Het rechtssubject	171
2.1. Afbakening	171
2.2. Natuurlijke personen	171
2.2.1. Rechtsbekwaamheid	171
§ 1. De geboorte	171
§ 2. Tijdens het leven	172
§ 3. Het overlijden	172
2.2.2. Handelingsbekwaamheid	172
2.3. Rechtspersonen	173
3. Het rechtsobject	175
4. Het ontstaan, uitoefenen en tenietgaan van subjectieve rechten en plichten	177
4.1. Het ontstaan van subjectieve rechten en plichten	177
4.1.1. Loutere feiten (gebeurtenissen)	177
4.1.2. Feitelijke handelingen	178
4.1.3. Rechtshandelingen	178
4.2. Het uitoefenen van subjectieve rechten en plichten	178
4.3. Tenietgaan van subjectieve rechten en plichten	180
Bibliografie	183

DEEL 1

INLEIDING TOT RECHT

DEEL 1 INLEIDING TOT RECHT	15
1. Wat is recht? Een poging tot definitie	17
1.1. Tafereel van een voortschrijdende massa	17
1.2. Rechtsregels	19
1.3. Definitie	22
2. Objectief en subjectief recht	23

1. WAT IS RECHT? EEN POGING TOT DEFINITIE

1 In dit boek beogen we de essentie van het Belgisch (en onvermijdelijk ook het internationaal) recht te schetsen in drie luiken. Het lijkt ons van belang vooraf te verduidelijken wat we onder ‘recht’ zullen verstaan.

1.1. TAFEREEL VAN EEN VOORTSCHRIJDENDE MASSA

Muziek in de Vlaanderenstraat

1891, James Ensor

inv.nr. 2330, foto: Rik Klein Gotink, Collectie KMSKA – Vlaamse Gemeenschap

| ‘(...) Een samenleving, wil zij (...) voortschrijdend zijn, moet de chaotische massa weren. (...)’

2 ‘Wat is recht?’ Deze vraag, waarmee een inleiding tot recht best kan beginnen, is niet eenvoudig te beantwoorden. Recht kent namelijk veel verschijningsvormen. Recht past zich bovendien voortdurend aan.

3 Een betere vraag om te komen tot een poging tot definitie van recht zou zijn: ‘Wat is het doel van recht?’

4 In het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) valt een van de bekendste werken van de Oostendse kunstenaar James Ensor te bewonderen: *Muziek in de Vlaanderenstraat* (1891). Een tafereel van een voortschrijdende massa in de samenleving. Een samenleving, wil zij op haar beurt voortschrijdend zijn, moet de chaotische massa weren. Een samenleving, wil zij voortschrijdend zijn, heeft daarom ordening nodig ter voorkoming van de chaos.

Volgens de Engelse filosoof Thomas Hobbes zijn mensen van nature geneigd om hun eigen belang te zoeken. Op zoek naar het eigen belang komt men volgens Hobbes dan onvermijdelijk in conflict met anderen. Hobbes stelde zich concreet de vraag hoe mensen zich gedroegen in de tijd dat er nog geen wetboeken, rechters, politie en gevangenissen bestonden. Vroeger, aldus Hobbes, was de mens vrij. En de gevolgen van die natuurlijke staat, zo stelt de filosoof, waren verschrikkelijk. Het conflict dat Hobbes omschrijft, waarin de mens steeds op zoek zou gaan naar het eigen belang, kent als onvermijdelijk resultaat een oorlog van allen tegen allen. *Bellum omnium in omnes*.

Aster koopt op een dag een drumstel. Elke avond speelt hij, met al zijn talent, bijna letterlijk de pannen van het dak. Maar Aster woont in een appartementsgebouw en onder hetzelfde dak woont zijn onderbuurman, Karel. En Karel bezit helemaal geen muzikale talenten maar leest graag en bij voorkeur in stilte. Aster en Karel hebben dus elk een eigen belang: de ene wil drummen, de andere wil in stilte lezen. Die belangen komen zonder meer met elkaar in conflict. Hobbes zou dan stellen dat het rationeel is om onderling afspraken te maken, zodat samen leven mogelijk is. Afspraken maken, dat is recht.

5 SHAW stelt dan ook terecht dat ‘(...) *order is necessary and chaos inimical to a just and stable existence. Every society, whether it be large or small (...) has created for itself a framework*

of principles within which to develop (...)’.¹ Met dit ‘(...) framework of principles (...)’ doelt de auteur op recht. Recht dat binnen een bepaalde samenleving van toepassing is, zal een richtsnoer bieden aan die samenleving. Het doel van recht is dus het ordenen van de samenleving. In de rechtsliteratuur zal men dit benoemen als de ‘rechtsidee’.

1.2. RECHTSREGELS

6 Hét instrument bij uitstek om de nodige ordening van het ‘samen leven’ van mensen te bewerkstelligen, is de rechtsregel oftewel norm. Een rechtsregel is in de eerste plaats een gedragsregel, een regel die de mens voorschrijft hoe zich te gedragen. Een rechtsregel moet leven in een gemeenschap mogelijk maken en heeft dan ook uitsluitend betrekking op uitwendig menselijk gedrag. Gedachten die geen veruitwendiging krijgen, vallen dus buiten beschouwing.

Het feit dat een persoon denkt aan moorden, maakt die persoon in principe nog niet strafbaar. Wanneer die persoon daarentegen daadwerkelijk zou overgaan tot deze vreselijke daad (of maar tot de planning daarvan), zal daaraan wel gevolg worden gegeven.

‘(...) want tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren, en ook weemoedigheid, die niemand kan verklaren (...)’

Willem Elsschot, Het Huwelijk

7 Rechtsregels hebben een algemene draagwijdte, die evenwel relatief van aard is. Een rechtsregel moet namelijk ‘maar’ worden nageleefd door eenieder die binnen zijn werkingssfeer valt.

De verplichtingen die voortvloeien uit een huwelijk, zullen in principe alleen de gehuwden binden. Verkeersregels gaan dan weer alleen van toepassing zijn op zij die deelnemen aan het verkeer enzovoort.

1 M.N. SHAW, *International law*, Cornwall, Cambridge University Press, 2017, 1033.

8 Rechtsregels zijn afdwingbaar. Het afdwingbaar karakter van een regel maakt dat een regel een rechtsregel is en zich bijgevolg onderscheidt van andere gedragsregels zoals bijvoorbeeld maatschappelijk wenselijke gedragingen.

Opstaan voor een oudere dame op de bus is duidelijk een maatschappelijk wenselijke gedraging of minstens een vorm van beleefdheid of respect. Maar geenszins betreft het een rechtsregel.

9 Zonder rechtsregels zou het organiseren van het menselijk ‘samen leven’ onmogelijk zijn.

10 Wanneer, in een verdienstelijke poging tot definitie, recht wordt omschreven als ‘(...) een geheel van regels (...)’, lijkt het streven te vergeten dat regels niet altijd worden nageleefd. De gebruikers van de openbare weg vergeten bijvoorbeeld wel eens – bewust of onbewust – om de verkeersregels na te leven. De mogelijkheid moet bijgevolg bestaan om de rechtsonderhorige, oftewel de bestemming van de rechtsregel, oftewel het rechts-subject, te verplichten om de rechtsregel na te leven, anders kan de bestaansreden van de rechtsregel terecht in vraag worden gesteld. Normaal gesproken volstaat de rechtsregel om de ordening aan te brengen. Rechtsregels worden doorgaans namelijk nageleefd. Die naleving spruit voort uit tal van redenen, bijvoorbeeld omdat de rechtsonderhorige het eens is met de rechtsregel of minstens het belang inziet van het bestaan van de rechtsregel. Het naleven van rechtsregels kan echter ook beschouwd worden vanuit het gegeven dat rechtsregels afdwingbaar zijn. De afdwingbaarheid van de rechtsregel impliceert dat het niet naleven van rechtsregels kan worden gesanctioneerd.

Een sanctie kan daarbij verschillende vormen aannemen: men kan worden onderworpen aan een vrijheidsstraf (bijvoorbeeld een gevangenisstraf) maar ook aan een vermogensrechtelijke straf (een boete). Dit zijn ‘publieke straffen’. Men kan daarnaast ook onderworpen worden aan ‘private straffen’ (bijvoorbeeld de onwaardigheid om te erven). Daarnaast bestaan er ook nog regels waaraan geen sanctie is verbonden (bijvoorbeeld termijnen van orde). In zulk geval zal men spreken van ‘onvolkomen rechtsregels’.

11 Hoewel de rechtsregel zich principieel van andere gedragsregels weet te onderscheiden omwille van het gegeven dat deze afgedwongen kan worden, zijn ook deze

andere gedragsregels in zekere zin afdwingbaar. Hierbij kan gedacht worden aan de sociale afkeuring die zou kunnen voortvloeien uit een miskenning van bijvoorbeeld maatschappelijk wenselijke gedragingen.

12 Het naleven van de rechtsregel is uiteraard alleen mogelijk als de rechtsregel duidelijk is. Recht kan maar het chaotische uit het 'samen leven' halen als het zelf niet chaotisch is. De rechtsonderhorige moet zijn gedrag kunnen afstemmen op de rechtsregel wil hij niet gesanctioneerd kunnen worden wegens het niet naleven van de rechtsregel. Er moet dus rechtszekerheid oftewel zekerheid over recht zijn.

13 Het recht moet bovendien niet alleen duidelijk zijn, de rechtsonderhorige moet ook de zekerheid hebben dat er via de rechter een einde komt aan geschillen en dat de staat gebonden is door het recht. Het rechtszekerheidsbeginsel is een algemeen rechtsbeginsel i.e. fundamentele eisen die onze tijd stelt aan het recht. Maar met rechtszekerheid alleen is er nog geen recht.

14 In sommige landen bestaat er bijvoorbeeld grote rechtszekerheid voor sommige personen: de zekerheid dat ze geen rechten hebben. De ordening van de samenleving moet er dus ook naar streven een rechtvaardige ordening te zijn. Een rechtvaardige ordening i.e. een ordening door het opleggen van rechtsregels waarbij individuele belangen maar ruimer ook de belangen van de gemeenschap zo goed mogelijk met elkaar in overeenstemming worden gebracht. Als mensen beschikken over het recht op vrijheid van meningsuiting, dan moeten ze in beginsel kunnen verdragen dat hun medemens dat recht ook bezit.

Recht is bovendien een zaak van de rede. In de rechtspraktijk ziet men meer en meer aandacht voor de 'voelende mens'. Zo is men bijvoorbeeld in het strafrecht over de jaren heen meer en meer aandacht beginnen hebben voor de slachtoffers. In familiezaken zal men dan vaak weer oog hebben voor het belang van het kind.

1.3. DEFINITIE

1. Met het voorgaande in beschouwing genomen, scharen de auteurs zich achter de volgende definitie van recht:

‘Recht is de menselijke activiteit gericht op het ordenen van het samen leven van mensen door het opleggen van rechtsregels.’²

2. Met deze poging tot definiëring werd echter slechts het ‘objectief recht’ als zodanig voorzien van een definitie.

2 J. VELAERS, *Bronnen en beginselen van het recht*, Antwerpen, Universitas, 2020, 270 p.

2. OBJECTIEF EN SUBJECTIEF RECHT

15 Recht moet tweeledig worden begrepen. Er valt met name een onderscheid te maken tussen objectief en subjectief recht. Gezien het opzet van dit werk, de lezer wegwijs maken in de basisbeginselen van het recht, zal het onderscheid tussen het objectief en subjectief recht fungeren als het fundament van de opbouw ervan.

16 Recht moet in de eerste plaats worden begrepen als een geheel van rechtsregels dat op een bepaald moment (bijvoorbeeld vandaag) in een bepaalde samenleving (bijvoorbeeld Frankrijk) van toepassing is. Dit is het 'objectief recht'. Het recht dat in een bepaalde samenleving van toepassing is, wordt ook wel het 'positief recht' genoemd. Het Belgisch recht zoals dat vandaag bestaat in België is bijgevolg het positief recht vandaag. Het Belgisch recht zoals dat morgen bestaat in België is dan het positief recht morgen.

De rechtsregel die een huurder het recht aanreikt om het rustig genot te hebben van het gehuurde goed, vormt op het moment dat we dit werk schrijven, het objectief recht. Aangezien deze rechtsregel van toepassing is in België, maakt hij aldus een onderdeel uit van het Belgisch positief recht.

Men plaatst het positief recht in de rechtsliteratuur ook vaak tegenover het zogenaamd 'natuurrecht'. Dat betreft het 'ideaal recht'. Natuurrecht i.e. het afleiden van rechtsregels uit de natuur of uit het wezen van de mens. Een en ander is dus niet wat een regelgever produceert.

Het objectief recht valt uiteen in materieel recht en formeel recht. Materieel recht betreft de inhoudelijke bepaling van rechtsregels. Het materieel recht zal bijvoorbeeld aangeven wat juridisch gezien eigendom is, of wat een verbintenis is, of nog, wanneer er sprake is van een misdrijf.

Het lijkt gepast om op dit punt te wijzen op het belang van juridische terminologie. Iemand die bezig is met recht, kan behoorlijk de bal mislaan wanneer hij of zij een verkeerde term zou gebruiken. Iedereen die bezig is met recht heeft daarom de opdracht om technisch

correct te communiceren onder vakgenoten. Zo is een vonnis bijvoorbeeld niet hetzelfde als een arrest. Een vonnis is een uitspraak door een rechtbank (bijvoorbeeld de politierechtbank), terwijl een arrest daarentegen dan weer voort te vloeien uit een procedure voor een hof (bijvoorbeeld het hof van beroep). Verderop in dit werk zal nader worden ingegaan op de verschillende hoven en rechtbanken.

17 Formeel recht betreft de handhaving van het materieel recht. Dit handhavingsrecht krijgt de benaming ‘formeel recht’ oftewel ‘procedureel recht’, daar het de procedure bepaalt inzake de handhaving van de rechtsregels. De meeste regels ter zake zijn terug te vinden in het procesrecht. Waar het materieel (straf)recht bijvoorbeeld zal aangeven wanneer er sprake is van een misdrijf, zal het formeel (straf)recht bijvoorbeeld de regels aanreiken inzake de strafuitvoering.

18 Recht moet in de tweede plaats begrepen worden vanuit het standpunt van het individu. Uit een rechtsregel vloeien namelijk voor de rechtsonderhorige rechten en plichten voort.

Zo beschikt een huurder over het recht om het rustig genot te hebben van de gehuurde woning. De verhuurder van zijn kant is dan weer gehouden om dat rustig genot te waarborgen.

19 Het recht bekeken vanuit het standpunt van het individu, wordt ook wel het ‘subjectief recht’ genoemd.

